บทที่ 5
สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สถานภาพทั่วไปและรายได้ของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่

ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 293 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สถานภาพสมรสแล้ว ส่วนใหญ่มีอาชีพลูกจ้างเอกชน

รายได้ของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่เฉลี่ยก่อนวิกฤตเศรษฐกิจเท่ากับ 22,026.63บาท/เดือนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจเท่ากับ 19,985.16 บาท/เดือนลดลงร้อยละ 23.73 รายได้ส่วนใหญ่มาจากเงินเดือนโดยที่กลุ่มอาชีพที่มีรายได้เฉลี่ยก่อนวิกฤตเศรษฐกิจมากที่สุดคือกลุ่มอาชีพ ธุรกิจส่วนตัวเท่ากับ 39,375 บาท/เดือน รองลงมาคือกลุ่มอาชีพลูกจ้างเอกชน เฉลี่ย 23,379.87 บาท/เดือน และกลุ่มอาชีพภาคอุตสาหกรรมและบริการ เฉลี่ย 19,281.07 บาท/เดือน กลุ่มอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ เฉลี่ย 19,090.88 บาท/เดือน แต่มาช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจกลุ่มอาชีพที่มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุดคือข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ เท่ากับ 23,369.57 บาท/เดือน ซึ่งจะเห็นได้ว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจจะมีรายได้อื่นลดลงเช่น โบนัสหรือรายได้อื่น จะเห็นได้จากอัตรารายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 22.41 ส่วนกลุ่มอาชีพที่มีรายได้ลดลงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.03 คือกลุ่มอาชีพอื่น ๆ รองลงมาคือกลุ่มอาชีพเอกชน ร้อยละ 11.67 และกลุ่มอาชีพภาคอุตสาหกรรมลดลงน้อยที่สุดร้อยละ 5.98

5.1.2 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยหมวดต่าง ๆของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่

1) ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค หลังวิกฤตเศรษฐกิจ ลดลงร้อยละ 22.34 ส่วนใหญ่ลดลงมากที่สุดคือค่ายารักษาโรคลดลงร้อยละ 82.18 ยกเว้น ค่าผ่อนชำระจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือร้อยละ 37.61 และค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค บางประเภทเช่นค่าไฟฟ้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.62 ค่าผ่อนชำระรถยนต์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.29 ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.52

2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายหมวดนี้ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ลดลงร้อยละ 13.24 แต่ยังมีค่าใช้จ่ายบางประเภทที่เพิ่มมากขึ้นได้แก่ ค่าเช่าบ้าน เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.97

3) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายในหมวดนี้ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.21 ได้แก่ ค่าน้ำมันเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.50 อันเนื่องมาจากราคาน้ำมันสูงขึ้น แต่ยังมีค่าซ่อมแซมพาหนะที่ลดลง ร้อยละ 1.52

4) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบันเทิงและการอ่าน เบ็ดเตล็ด ค่าใช้จ่ายหมวดนี้ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจลดลงทุกรายการถึงร้อยละ 16.06 โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านงานเลี้ยงลดลงร้อยละ 29.23

5) ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายหมวดนี้ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 96.53 ได้แก่ ค่าเบี้ยประกันและดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 112.82 ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นลดลงได้แก่ ค่าซื้อสลากกินแบ่งลดลงร้อยละ 22.54 และภาษีสังคมลดลงร้อยละ 6

5.1.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำนดการบริโภคของประชาชนก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจได้แก่รายได้ที่สามารถนำมาจับจ่ายใช้สอยและการศึกษาระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญ

5.1.4 การวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายสินค้าของกลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่มอาชีพก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ (MPC)

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจพบว่าตัวแปรที่มีผลและมีความสัมพันธ์ต่อการบริโภค มีเพียง 2 ตัว ได้แก่ การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยและพบว่าค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ มีค่าเท่ากับ 0.342

จากการวิเคราะห์สมการเส้นตรง (Simple regression) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายของสินค้าแต่ละประเภท กับรายได้ของอาชีพแต่ละกลุ่ม พบว่า MPC ของสินค้าอุปโภคบริโภคช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจของอาชีพอุตสาหกรรมและบริการ จะมีค่าสูงกว่าอาชีพของกลุ่มอื่น ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบันเทิงและค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค กลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีค่า MPC สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น อย่างไรก็ตาม ค่า MPC ของกลุ่มอาชีพบางกลุ่มติดค่าลบ เป็นการแสดงให้เห็นว่าถึงแม้มีรายได้เพิ่มขึ้นแต่จะใช้จ่ายน้อยลง แต่เมื่อมองในภาพรวมของการบริโภคสินค้าทุกหมวดพบว่าก่อนวิกฤตเศรษฐกิจค่า

MPC มีค่าเท่ากับ 0.3430 ส่วนหลังวิกฤตเศรษฐกิจค่า MPC เท่ากับ 0.3460 แสดงให้เห็นว่าหลังวิกฤตเศรษฐกิจมีค่า MPCเพิ่มขึ้น อาจจะเนื่องมากจากรายได้ที่ลดลงและราคาสินค้าที่สูงขึ้น จึงทำให้ค่า MPC สูงขึ้นแม้จะพยายามปรับลดการใช้จ่ายลง

5.1.5 การวิเคราะห์ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคสินค้า (APC)

เมื่อนำรายละเอียดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนกับสินค้าแต่ละประเภทของอาชีพแต่ละอาชีพ เทียบสัดส่วนกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า APC ของกลุ่มอาชีพลูกจ้างเอกชน จะมีค่าสูงที่สุดในการบริโภคสินค้าทุกหมวดสินค้า ส่วนกลุ่มอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจมีค่าต่ำที่สุดในการบริโภคสินค้าทุกหมวดสินค้า

5.1.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจและการปรับตัว

ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 81.9 ได้รับผลกระทบทางด้านรายได้อันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบคือ ถูกลดโบนัสถึงร้อยละ 35.8 และเงินเดือนไม่ขึ้น หรือ ซื้อสินค้าในราคาสูงขึ้นในขณะที่รายได้เท่าเดิม ร้อยละ 35.2 และถูกลดเงินเดือน ร้อยละ 8.5 ถูกปลดออกจากงาน ร้อยละ 3.8

การปรับตัวของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่โดยลดรายจ่าย ที่ไม่จำเป็น เช่น การซื้อของที่ไม่จำเป็น การเที่ยวหรือกินข้าวนอกบ้าน การใช้ไฟฟ้าที่น้อยลง การใช้รถน้อยลงเพื่อประหยัดน้ำมันการใช้จ่ายด้านการบันเทิงต่าง ๆเช่น ดูภาพยนตร์ และมีการหารายได้พิเศษ บ้างเช่น ขายอาหารหรือขายประกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.5 คิดว่าเศรษฐกิจ ไทยยังไม่ฟื้นตัว และร้อยละ 61.1 คิดว่ายังไม่มีอะไรชี้ถึงภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวเริ่มดีขึ้น โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า ตัวที่บ่งชี้ว่าเศรษฐกิจเริ่มดีขึ้น ได้แก่ ดรรชนีตลาดหลักทรัพย์ ค่าเงินบาท การส่งออก การปล่อยกู้ของธนาคาร การขยายตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ กำไรของกิจการที่ทำงานอยู่ และประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 44.7 คิดว่าอีก 4-6 ปี เศรษฐกิจของไทยจะฟื้นตัวเต็มที่

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษานี้ทำให้ทราบว่าประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ได้พยายามลดค่าใช้จ่าย บางประเภทลดลง ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น โดยที่พยายามลดการทานข้าวนอกบ้าน ลดด้านเสื้อผ้าแต่ค่าใช้

จ่ายที่เกี่ยวกับสาธารณูปโภคเช่นค่าไฟฟ้าซึ่งมีราคาสูงขึ้นก็ไม่สามารถลดลงได้ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับพาหนะพยายามลดด้านการซ่อมแซมแต่ราคาน้ำมันมีราคาสูงขึ้นก็ไม่สามารถลดลงได้ ประกอบกับราคา สินค้ามีราคาสูงขึ้นทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจอีกทั้งมีการลดโบนัสและการไม่ขึ้นเงินเดือน จึงทำให้ต้องมีการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เมื่อทำการศึกษาแล้วพบว่าพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไปนั้นจะมีผลต่อการจัดสรรทรัพยากรและเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมการผลิตสินค้าประเภทเกี่ยวกับอาหาร มากขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในสินค้าใดย่อมมีผลต่อสวัสดิการของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปด้วยและจะเป็นประโยชน์ต่อผู้วางนโยบายและผู้บริหารประเทศในการที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

ส่วนทางความคิดเห็นส่วนใหญ่เชื่อว่าเศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัวเพราะมีปัจจัยหลายด้านที่เข้ามาเกี่ยวข้องรวมทั้งสภาวะเศรษฐกิจของโลกอีกด้วย

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

จากการกำหนดขอบเขตของการศึกษามีระยะเวลาและงบประมาณที่จำกัด จึงทำการเก็บตัวอย่างได้ เพียง 293 ราย หากผู้ที่สนใจทำการวิจัยในคราวต่อไป สามารถเก็บตัวอย่างได้มากกว่ารายงานฉบับนี้ก็จะได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และหากนำข้อมูลทางสถิติต่าง ๆของสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิมาทำการวิเคราะห์หาความโน้มเอียงในการบริโภคของประชาชนก็จะได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถืออีกระดับหนึ่งและสามารถนำไปใช้ประโยชน์อ้างอิงได้มากยิ่งขึ้น